

CARTA AL VIATGER INCANSABLE

Marta Viana

Resulta fàcil caure en el tòpic. El viatge és tan colpidor com feixuc, perquè l'hora de tornar sempre arriba. Però saps què m'entristeix? El teu nom, vell amic, ha quedat reduït a un acrònim i per pura coincidència. A mi m'han parlat extraordinàriament bé de tu des de La Central, entre companys i associats excel·lents. Més tard també ho han fet homenets des de la seva càtedra de Piazza San Marco de Florència. Admiració, privilegi i gratitud a la teva obra, criticada i perseguida. Tu vas deixar de viatjar fa molts anys però la teva figura segueix en boca de grans acadèmics fora i dins d'Europa.

Em pregunto, però, si entre l'agitació de l'experiència –que tant et remou i t'aboca al deliri més absolut–, i l'èxtasi a què arribes, –perquè tot et sembla bell i nou i curiós i ets incapaç de frenar la pulsio sexual per l'aventura del moment–, hi ha algú que compta fins a tres i respira.

És per això que t'escriu. La teva Europa s'està fent miques. I l'atmosfera, més fràgil, menys clara, es va contaminant d'un aire que enverina, que lentament et cala, t'ofega i et deixa sec. Aquesta Europa ja no és la teva i la idea que tenies de projecte europeu –humanista, inclusiu i divers– tampoc crec que fos el d'avui. I si en algun moment de l'agitat i convuls transcurs de la història ho ha estat, ara no el reconec. «Times are changing», com cantaria Bob Dylan. [Tu no sabràs qui és, et queda ja massa lluny. En Bob és Premi Nobel de Literatura; mig món ho aplaudeix i l'altre mig ho critica. Per sort o per desgràcia això no ho hem perdut. L'enveja és senyora i majora encara i n'anem servits.] Sarcasmes a banda, bon amic... voldria explicar-te amablement què en resta de la teva bella Europa.

Sapere aude. Semblava que la màxima horaciana havia de capitanejar l'educació i el pensament crític. Saps? El cert és que les humanitats desapareixen. M'agradaria dir-te que ho fan subtilment i mostrant la seva cara més amable. És veritat que el son és dolç i profund, però no vull negar-te el que és obvi. La morfina que se'ns ha anat administrant a tots nosaltres, filòlegs, lingüistes, traductors i lectors voraçs, és momentània, diuen. No te'ls creguis. El ritme és desmesurat, a cop de bastó, ara uns i ara els altres. Sembla que el sostre del cel vulgui esclafir-nos. Efecte dominó: abushi i sistemàtic. Fusionant facultats deslligitimen el sistema. Toc-toc. Que no ho veuen? Enfortir les estructures educatives (motivació única i última del canvi segons la vella política) passa per convocar oposicions, invertir en projectes de recerca i investigació i oferir plans d'estudis complets. És fàcil parlar de remodelacions en nom de l'eficiència acadèmica quan la manca de voluntat política està al comandament de la

decadència europea. Universitats senceres cauen mentre s'aixequen murs contra el coneixement. La gent d'avui no té ànima, Erasme. En tenia quan tu vivies?

Vas formar part de les noves generacions després que la pesta s'emportés mitja Europa. Saps? L'epidèmia d'ara va disfressada amb corbata, sense rostre i porta el discurs del cinisme per bandera. "If your time to you is worth saving, then you better start swimming or you will sink like a stone", cantava el poeta. L'aigua ha engollit ja massa innocència. La fossa del Mediterrani i l'Egeu és avui la nostra més cruel i punyent vergonya.

Vell amic... Davant la inhumanitat, els joves. Som guardians de la moral, tinc esperança en nosaltres. L'albergo i la vaig alimentant, a comptagotes, en la mesura que puc i a estones, per si algun dia el món està tan sec i és tan orfe que cal escampar-la als quatre vents. La teva Europa, però, no ho ha arrasat tot. A costa del teu nom i al llarg de 30 anys d'història teva, l'amor se segueix propagant de punta a punta, des de Lisboa a Tel-Aviv, que és la nova frontera per nosaltres, els que no estem obligats a marxar. Semblava impossible en un món tan quadrat i tan egoista, oi? Les relacions humanes s'enforteixen amb la distància, i aquesta oxigena el cor i l'ànima. Que d'aquest amor immens que ens uneix en traguem la força. I que el silenci no ens faci traïdors. I que la teva follia ens empenyi al canvi i ens faci mereixedors orgullosos d'un nou continent menys cruel, més amable i més humà.

T'escriuré aviat, quan Europa recuperi la calma.